

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ІВАНОВ АНТОН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 342.9(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, доцент

Миськів Леся Ігорівна,

Київський міжнародний університет,

професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Пчелін Віталій Борисович,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування
факультету № 3

доктор юридичних наук, доцент

Дрозд Олексій Юрійович,

Національна академія внутрішніх справ,

завідувач докторантури та ад'юнктури

Захист відбудеться «7» лютого 2020 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за
адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту
публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «2» січня 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сьогоднішній день в Україні відбувається масштабна адміністративна реформа, яка торкнулась фактично всіх сфер суспільного життя. Галузь надання медичних послуг в цьому контексті не стала винятком, що беззаперечно слід оцінювати з позитивного боку. Обравши шлях на Європейську інтеграцію, Україна взяла на себе зобов'язання не просто адаптувати вітчизняне законодавство, а також економічну та політичну системи до Європейських вимог і стандартів, а й забезпечити сталий розвиток всього українського суспільства, одним із важливих аспектів якого є «оздоровлення» нації. Ми переконані, що стати економічно стабільною та соціально орієнтованою державою неможливо без створення необхідних умов для якісного медичного забезпечення населення держави. При цьому також варто відмітити той факт, що для реформування сфери медичних послуг недостатньо тільки покращувати роботу медичних закладів та їх працівників, особливою значення, на нашу думку, набуває вдосконалення адміністративно-правових засад надання відповідних послуг.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблематика вивчення медичних послуг завжди була в полі зору вчених. При цьому медичні послуги були предметом дослідження не лише вчених юристів, а й вчених у галузі економіки, соціології, державного управління тощо. Досить багато уваги аналізу правових засад надання медичних послуг присвячено у працях фахівців у галузі цивільного права, зокрема дана тематика досліджувалася такими вченими як: Савченко В.О. «Медичні послуги як об'єкт цивільних правовідносин» (2014 р.), Булеца С.Б. «Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми» (2016 р.), Герц А.А. «Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг» (2016 р.). Слід наголосити, що це далеко не повний перелік праць вчених-цивілістів, які переймалися проблемами договірного регулювання надання медичних послуг.

Проблематика характеристики надання медичних послуг досить часто досліджувалась в межах більш широкого кола питань. Зокрема, варто відзначити праці: Гавриш І.І. «Трансформація структури ринку медичних послуг в сучасних умовах» (2014 р.), Заросила В.О. «Організаційно-правові засади впровадження системи медичного страхування в Україні» (2015 р.), Дубінського С.В. «Проблеми забезпечення якості послуг в медичній галузі України» (2016 р.), Стеценка В.Ю. «Реформування охорони здоров'я в Україні: правові питання» (2017 р.).

Серед дисертаційних досліджень адміністративно-правового спрямування, в яких досліджувались окремі аспекти надання медичних послуг варто вказати праці: Руснак Л.М. «Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні» (2016 р.), Гомон Д.О. «Адміністративно-правове та організаційне забезпечення охорони здоров'я в Україні» (2018 р.). Окремо варто відмітити наукове дослідження Маркіної А.М.

«Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» (2018 р.). В означеному дисертаційному дослідженні розкрито широке коло питань адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг, серед яких питання характеристики стандартів та принципів надання медичних послуг, питання характеристики механізму та елементів, форм та методів надання медичних послуг тощо. Але поза увагою вченої залишились питання співвідношення норм різних галузей права у правовому регулюванні надання медичних послуг, питання характеристики адміністративно-правового статусу суб'єктів надання медичних послуг, питання нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів надання медичних послуг, досить поверхнево розглянуто проблеми адміністративної відповідальності суб'єктів надання медичних послуг.

Аналіз наукових праць присвячених дослідженню окремих проблем надання медичних послуг, а також чисельних змін до законодавства, які внесено протягом останнього часу, свідчить про складність та багатоаспектність зазначеного питання та про важливість подальшого дослідження адміністративно-правових засад надання медичних послуг.

Підґрунтям дисертаційного дослідження стали праці вчених-адміністративістів, серед яких: С.В. Антонов, А.Г. Ахламов, В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Ю.П. Битяк, М.М. Білинська, С.Б. Булеца, С.В. Бутенко, Ю.В. Вороненко, В.В. Галуцько, Я.В. Ганіткевич, О.С. Головащенко, Г.О. Дічко, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, Т.В. Заварза, І.С. Заграй, Т.М. Камінська, О.В. Клименко, О.В. Крилова, О.Є. Кузьмін, А.І. Литвак, Я.Г. Літінська, І.В. Миколаєць, Л.І. Миськів, А.А. Мохов, О.О. Охріменко, О.О. Прасов, В.Б. Пчелін, Г.В. Рак, І.В. Рожкова, Л.О. Самілик, І.Я. Сенюта, Є.Ю. Соболев, С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, Н.І. Сушко, Г.І. Трофанчук, Т.О. Чепульченко, С.С. Шевчук, Л.В. Щербаченко, М.А. Якутова та багато інших. Однак, не применшуючи здобутки вказаних фахівців, варто вказати, що більшість наукових робіт або носили суто теоретичний характер, або були підготовлені до внесення змін до законодавства у сфері надання медичних послуг.

Таким чином, необхідність покращення якості надання медичних послуг, недосконалість чинного законодавства України у цій царині, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених окресленій проблематиці, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження, адже воно присвячено визначенню сутності та особливостей адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертаційного дослідження узгоджується з положеннями: Концепції розвитку системи громадського здоров'я, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р; Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років, схваленої Міністерством охорони здоров'я України від 23 березня 2015 р. № 11 (982); Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»,

схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, а також на основі аналізу наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства України, визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні, а також на основі опрацювання найбільш позитивного зарубіжного досвіду окреслити напрямки вдосконалення адміністративного законодавства України, норми якого регулюють відносини у досліджуваній царині. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- визначити поняття та сутність медичних послуг;
- здійснити історико-правовий аналіз становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні;
- з'ясувати місце та роль адміністративного права у правовому регулюванні надання медичних послуг в Україні;
- охарактеризувати поняття та структуру механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні;
- окреслити систему та адміністративно-правовий статус суб'єктів реалізації державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні;
- встановити сутність юридичної відповідальності за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні;
- визначити проблеми та напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні;
- опрацювати шляхи вдосконалення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід правового регулювання надання медичних послуг та окреслити можливості його використання в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі створення адміністративно-правових та інших організаційних умов надання медичних послуг.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади надання медичних послуг в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання. *Формально-логічний* метод використовувався під час визначення поняття та сутності медичних послуг (підрозділ 1.1). *Історико-правовий* метод було використано під час дослідження історії становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні (підрозділ 1.2). За допомогою *системно-структурного* методу та методу *документального аналізу* було визначено місце та роль адміністративного права у правовому

регулюванні надання медичних послуг в Україні (підрозділ 1.3), охарактеризовано поняття та структуру механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні (підрозділ 2.1), а також розкрито питання юридичної відповідальності за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні (підрозділ 2.3). *Аналітичний* метод дав можливість надати характеристику адміністративно-правовому статусу суб'єктів реалізації державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні (підрозділ 2.2). З використанням формально-юридичного методу та методу *прогнозування* було визначено проблеми та напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні (підрозділ 3.1), окреслено шляхи удосконалення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні (підрозділ 3.2), а також узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання надання медичних послуг (підрозділ 3.3). В роботі також було використано низку інших загальних та спеціальних методів наукового пізнання, використання яких дозволило комплексно підійти до визначення сутності та особливостей адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці фахівців різних галузей права – адміністративного, цивільного, трудового, кримінального, права соціального забезпечення, а також інших галузевих наук, зокрема філософії, соціології, теорії управління тощо.

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких закріплюють адміністративно-правові засади надання медичних послуг в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб комплексно, на підставі аналізу існуючих здобутків вчених та норм чинного законодавства, визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні, а також на основі узагальнення найбільш позитивного зарубіжного досвіду правового регулювання у цій сфері, визначити напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових теоретичних і практичних висновків та положень, запропонованих особисто здобувачем, а саме:

уперше:

– виокремлено коло найбільш важливих ознак механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг, до яких віднесено такі: є частиною загальнодержавного механізму правового регулювання суспільних відносин; складається із сукупності взаємопов'язаних між собою елементів державно-владного впливу на суспільні відносини з питань надання медичних послуг, тобто даний механізм у своїй діяльності використовує публічна адміністрація; метою є встановлення відповідного

правового порядку протікання суспільних відносин, що мають публічний елемент у сфері медичного обслуговування;

– здійснено класифікацію суб'єктів, які визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні, зокрема їх запропоновано поділити на органи публічної влади загальної та спеціальної компетенції;

– запропоновано авторське визначення поняття «медична послуга» з юридичної точки зору, під яким пропонується розуміти врегульований законом та (або) договором особливий різновид суспільної послуги, що може мати оплатний характер, надається спеціальним суб'єктом в особі медичного фахівця та спрямована на діагностику, профілактику захворювань, підтримання та покращення фізичного чи психічного здоров'я людини, внесення естетичних змін до її зовнішності;

удосконалено:

– періодизацію становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні. Зокрема виокремлено такі часові етапи: кінець IX ст. – до першої половини XVII ст.; друга половина XVII ст., розпочинаючи з правління Петра I, який поклав початок реформам в медичній сфері – до початку XX ст. (1917 р.); 1917–1991 рр.; з 1991 р. – по теперішній час;

– наукову думку про те, що медична послуга і медична допомога не є тотожними поняттями. Це пояснюється тим, що медична послуга є більш вузькою категорією ніж медична допомога, оскільки вона має договірний характер, зосереджується на домовленостях між контрагентами, що передбачають персоналізацію та зазвичай включає платність її надання, чого не можна сказати про медичну допомогу, адже остання може включати в себе і комплекс медичних послуг, який надається всім фізичним особам без винятку;

– обґрунтування, що значення адміністративної відповідальності, як засобу забезпечення режиму законності та захисту прав і законних інтересів у сфері надання медичних послуг в Україні, значно менше, порівняно із кримінальною та цивільно-правовою відповідальністю, що є суттєвим недоліком. Оскільки механізм притягнення працівників медичної сфери до кримінальної відповідальності в нашій державі немає належного рівня ефективності, а цивільно-правова відповідальність захищає лише права окремих осіб і не забезпечує захисту публічних інтересів, тобто інтересів суспільства та держави;

– розуміння того, в якому напрямку слід рухатись українському законодавцю при удосконаленні управління сферою надання медичних послуг. Зокрема обґрунтовано, що в Україні, як і в більшості провідних країн Європи, слід йти шляхом децентралізації, залишаючи за органами централізованого управління лише найбільш важливі функції, пов'язані із: формуванням відповідної політики, виробленням напрямків і заходів її реалізації; встановленням відповідних нормативів обслуговування; визначенням гарантій прав користувачів медичних послуг; регулюванням оплати праці медиків; контролем;

дістали подальшого розвитку:

– твердження про те, що у зв'язку з комплексністю правового регулювання надання медичних послуг, правовідносини, які виникають у даній сфері не мають суто адміністративно-правовий характер. Втім, відзначено, що роль та місце адміністративного права в цій галузі найбільш яскраво виявляється тоді, коли мова йде про участь держави в організації, управлінні, фінансуванні системи надання медичних послуг, здійсненні нагляду і контролю;

– наукові погляди стосовно того, що вдосконалення адміністративної відповідальності у сфері надання медичних послуг, за умови її практичного вдосконалення, має забезпечити: по-перше, ствердження і реальне втілення принципу невідворотності покарання у досліджуваній сфері; по-друге, належний превентивний та профілактичний вплив на поведінку працівників медичної сфери; по-третє, підвищення відповідальності та дисциплінованості осіб, що надають медичні послуги при виконанні ними своїх професійних обов'язків;

– позиція стосовно необхідності подальшого вдосконалення механізму державного реагування на звернення громадян до контролюючих органів із відповідними заявами, скаргами з питань медичного обслуговування. Адже сьогодні дана форма контролю має досить низький рівень ефективності, оскільки, як правило, не призводить до реального захисту прав і законних інтересів користувачів медичних послуг, а лише зводиться до формальних відписок.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальших досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам надання медичних послуг в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій сфері* – в ході внесення змін та доповнень до чинних законодавчих та підзаконних актів, що регулюють питання надання медичних послуг в Україні;

– *правозастосовній діяльності* – з метою підвищення якості та ефективності надання медичних послуг;

– *навчальному процесі* – під час підготовки навчальних матеріалів та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (м. Одеса, 12–13 серпня 2016 р.), «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 27–28 січня 2017 р.) та «Юридична наука: виклики і сьогодення» (м. Одеса, 8–9 червня

2018 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок. Список використаних джерел включає 300 найменувань та розміщений на 32 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, окреслено його зв'язок з науковими програмами, державними стратегіями та концепціями, визначено мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правова характеристика надання медичних послуг» присвячений дослідженню поняття та сутності медичних послуг; вивченню умов і процесів становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні; з'ясуванню місця та ролі адміністративного права у правовому регулюванні надання медичних послуг в Україні.

У *підрозділі 1.1 «Поняття та сутність медичних послуг»* досліджено наукові підходи щодо розуміння змісту категорії «послуга». Окрема увага приділена визначенню даного поняття у сфері юриспруденції, як на теоретичному, так і законодавчому рівнях. Проаналізовано положення чинного законодавства на предмет закріплення у ньому визначення поняття «медичні послуги». Вивчено викладені у доктринальних та наукових джерелах позиції щодо сутнісного змісту та характерних ознак поняття «медичні послуги». Зокрема до їх кола віднесені такі: 1) вид послуг, який здійснюється виключно на професійній основі; 2) має споживчий характер, спрямований на задоволення потреб у сфері охорони здоров'я; 3) неможливість гарантування результату після надання послуги; 4) фідуціарний характер.

Встановлено сутність поняття «медична допомога» та його співвідношення із «медичними послугами», задля чого досліджено відповідні наукові позиції, а також законодавчі джерела. За результатами проведеного дослідження доведено, що медична послуга є поняттям вужчим за медичну допомогу. Медичну послугу визначено як врегульований законом та (або) договором особливий різновид суспільної послуги, що може мати оплатний характер, яка надається спеціальним суб'єктом в особі медичного фахівця та спрямована на діагностику, профілактику захворювань, підтримання та покращення фізичного чи психічного здоров'я людини, внесення естетичних змін до її зовнішності.

У *підрозділі 1.2 «Становлення та розвиток правового регулювання надання медичних послуг в Україні»* зазначається, що дослідження історичних умов і процесів становлення та розвитку системи правового регулювання медичних послуг є важливим етапом на шляху формування сучасного

нормативно-правового підґрунтя надання медичних послуг. Вивчення загальних та специфічних аспектів функціонування медичної сфери у різні історичні періоди дозволяє з'ясувати коріння тих особливостей, проблем, що у тій чи іншій мірі притаманні їй на сьогодні.

Звернено увагу на те, що норми, присвячені питанню медичної сфери зустрічаються у таких древніх джерелах права як звід законів вавилонського царя Хаммурапі, звід законів Ману. Розглянуто вплив римського права на розвиток медичного обслуговування.

Генезу правового регулювання надання медичних послуг в Україні запропоновано розподіляти на такі етапи: 1) кінець IX ст. – до першої половини XVII ст., коли з'явилися перші спроби регулювання лікарської справи. Висвітлено роль «Церковного уставу» (1051 р.), «Руської правди» у врегулюванні медичної діяльності у Київській Русі. Досліджено політико-правові умови розвитку правового регулювання досліджуваної сфери за часів перебування українських земель під владою Великого князівства Литовського та Речі Посполитої; 2) друга половина XVII ст., розпочинаючи з часів правління Петра I – до початку XX ст. (1917 р.). Приділено увагу медичним реформам Петра I, визначено законодавчі джерела того часу, що вплинули на розвиток сфери медичного обслуговування та медичної діяльності; 3) 1917–1991 рр. – період панування радянського режиму. Досліджено соціально-політичні та організаційно-правові умови і засади становлення та розвитку медичних послуг у довоєнні часи, у період Великої Вітчизняної війни та після її завершення; 4) з 1991р. і по теперішній час. Розглянуто основні законодавчі акти, що формують нормативно-правовий базис надання медичних послуг у сучасній Україні.

У підрозділі 1.3 «Місце та роль адміністративного права у правовому регулюванні надання медичних послуг в Україні» досліджено наукові підходи до розуміння природи і сутності відносин, що супроводжують надання медичних послуг та щодо того, якими саме галузями права вони регламентуються. Встановлено, що існують чотири основні підходи стосовно того, нормами якої галузі права регулюються відносини з приводу медичного обслуговування та медичної допомоги, а саме нормами: цивільного права; права соціального забезпечення; медичного права як комплексної галузі права; адміністративного права.

Особлива увага зосереджена на обґрунтуванні ролі адміністративного права у врегулюванні досліджуваної сфери. Наголошено, що регулювання правовідносин у сфері надання медичних послуг поєднує імперативний та диспозитивний методи впливу. Так, якщо норми адміністративного права діють, коли йдеться про впорядкування взаємовідносин суб'єктів публічного управління із суб'єктами надання медичних послуг, то нормами цивільного права регулюються договірні відносини між пацієнтом та лікарем у разі укладання договору про надання медичних послуг. Акцентовано увагу на важливості адміністративно-правового регулювання у питанні забезпечення високої якості медичних послуг.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий механізм регулювання надання медичних послуг в Україні» присвячений розгляду поняття та структури механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні; вивченню системи та адміністративно-правового статусу суб'єктів, що визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні; дослідженню юридичної відповідальності за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та структура механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні»* встановлено сутнісний зміст понять «механізм» та «механізм правового регулювання» задля чого вивчено відповідні наукові позиції та підходи. Окрема увага приділена тлумаченню сутності та характерних ознак механізму адміністративно-правового регулювання. Визначено механізм адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні як системи засобів владно-правового впливу, які використовуються для врегулювання відносин управлінського характеру у сфері надання матеріальних або нематеріальних благ, пов'язаних із покращенням фізичного та (або) психічного здоров'я людей з метою забезпечення отримання ними якісного лікарського чи естетичного ефекту.

Проаналізовано дослідницькі підходи щодо розуміння складових елементів адміністративно-правового механізму. До основних структурних елементів механізму адміністративно-правового регулювання процесу надання медичних послуг віднесено такі: норми адміністративного права, що закріплюють права та обов'язки суб'єктів, які беруть участь у процесі надання медичних послуг, а також інші важливі аспекти щодо організації та здійснення діяльності з їх надання; адміністративно-правові відносини, які виникають у процесі спільної діяльності суб'єктів взаємодії у сфері надання медичних послуг; акти реалізації суб'єктами прав та обов'язків, що виражаються у втіленні приписів норм адміністративного права суб'єктами, які беруть участь у процесі надання медичної послуги та медичної допомоги. На підставі аналізу чинного законодавства та відповідних наукових думок і підходів охарактеризовано сутність та значення кожного із елементів досліджуваного механізму.

У підрозділі 2.2 *«Система та адміністративно-правовий статус суб'єктів, що визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні»* на підставі аналізу чинного законодавства визначено коло суб'єктів, які забезпечують формування і гарантування правових засад державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні. В залежності від компетенції, даних суб'єктів розподілено на дві групи: а) органи загальної компетенції та б) органи, спеціально уповноважені на вирішення питань державної політики у сфері надання медичних послуг.

Акцентовано увагу на ролі та значенні Президента України, Парламенту та Уряду України, як суб'єктів упорядкування надання медичних послуг в державі. Наголошено, що саме названі суб'єкти визначають пріоритетні

напрямки політики держави у сфері надання медичних послуг.

На підставі аналізу підзаконних нормативно-правових актів розкрито коло повноважень спеціально уповноважених суб'єктів на вирішення питань державної політики у сфері надання медичних послуг. Узагальнено права, обов'язки, завдання та функції Міністерства охорони здоров'я України у сфері закріплення порядку надання медичних послуг. Наголошено на особливій ролі Національної служби здоров'я у сфері регулювання надання медичних послуг.

Розкрито функції допоміжних суб'єктів у сфері надання медичних послуг, серед яких особливу увагу присвячено аналізу правового статусу Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Охарактеризовано правовий статус Державного Експертного Центру МОЗ України та Центру громадського здоров'я МОЗ України, визначено їх роль у формуванні та забезпеченні засад державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні.

У підрозділі 2.3 *«Юридична відповідальність за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні»* підкреслюється, що надзвичайно важливим елементом адміністративно-правового механізму регулювання надання медичних послуг виступає юридична відповідальність. У зв'язку із цим досліджено соціальну та юридичну природу відповідальності, задля чого проаналізовано відповідні доктринальні та інші наукові джерела. З'ясовано дослідницькі позиції щодо ключових ознак, місця і значення відповідальності в системі інших засобів правового регулювання.

На підставі аналізу чинного законодавства та існуючих наукових позицій визначено поняття «юридична відповідальність за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні», під яким пропонується розуміти забезпечений силою державного впливу (аж до примусу) обов'язок особи, яка вчинила дане порушення, зазнати певних негативних наслідків (позбавлень, обмежень тощо), вид та міра, а також підстави, порядок і межі застосування яких визначаються законом. Підкреслено, що відповідальність виступає важливим інструментом (засобом) підтримки режиму законності та встановленого правового порядку у досліджуваній сфері, а також забезпечення дисципліни учасників суспільних відносин в досліджуваній сфері.

Встановлено різновиди відповідальності у сфері надання медичних послуг. Особлива увага приділена адміністративній відповідальності за вчинення правопорушень у досліджуваній сфері. Акцентовано увагу на тому, що законодавче регулювання адміністративної відповідальності у сфері надання медичних послуг потребує суттєвого вдосконалення, як в частині закріплення у Законі нових складів правопорушень, так і щодо розширення кола стягнень, за такі правопорушення, адже на сьогодні у досліджуваній сфері процвітає безкарність. Зазначається, що адміністративна відповідальність у сфері надання медичних послуг, за умови її вдосконалення, має забезпечити: по-перше, ствердження і реальне втілення принципу невідворотності покарання

у досліджуваній сфері; по-друге, належний превентивний та профілактичний вплив на поведінку працівників медичної сфери; по-третє, підвищення відповідальності та дисциплінованості осіб, що надають медичні послуги при виконанні ними своїх професійних обов'язків.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні» присвячено з'ясуванню проблем та напрямків удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні; дослідженню можливих кроків щодо удосконалення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні; вивченню зарубіжного досвіду правового регулювання надання медичних послуг та визначенню можливостей його використання в Україні.

У підрозділі 3.1 *«Проблеми та напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні»* зазначається, що сфера медичного обслуговування в Україні має низку проблем і недоліків, вирішення яких на сьогодні стоїть досить гостро і вимагає особливої уваги як з боку науковців, так і представників влади. Розглянуто існуючі дослідницькі думки щодо основних проблем у вказаній сфері та пропозиції стосовно можливих кроків щодо їх вирішення. З урахуванням цього, а також на підставі аналізу чинного законодавства, висловлено власне бачення основних проблем адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг. До кола цих проблем віднесено такі: 1. відсутність належної системності у медичному законодавстві України; 2. низький рівень дієвості інституту юридичної відповідальності медичних працівників; 3. ефективність та дієвість контролю у сфері надання медичних послуг. Висвітлено сутнісний зміст даних проблем, а також визначено напрямки їх вирішення та, відповідно, удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні.

У підрозділі 3.2 *«Удосконалення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні»* відмічається, що проведення ефективного та дієвого контролю у сфері медичного обслуговування є важливою гарантією її належного функціонування, однак, слід констатувати, що сьогодні існує певне коло проблем щодо державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні. У зв'язку із цим досліджено доктринальні та інші наукові джерела на предмет визначення сутності та ключових властивостей понять «контроль» та «державний контроль». Встановлено, що сутнісний зміст контролю, зокрема державного, становить спостереження за певним процесом, діяльністю, поведінкою, функціонуванням когось або чогось, з метою виявлення в об'єкті, предметі контролю порушень, відхилень від встановлених правил, намічених цілей, пріоритетів, з'ясування наявності у ньому інших недоліків, що перешкоджають чи можуть перешкоджати нормальній реалізації об'єктом (предметом) контролю свого функціонально-цільового призначення, та вжиття заходів щодо їх усунення і приведення зазначеного об'єкту у відповідність до

тих чи інших нормативів, потреб. Це у повній мірі стосується і контролю у сфері медичного обслуговування. Розкрито сутність державного контролю у сфері охорони здоров'я.

Розглянуто дослідницькі точки зору щодо стану та проблем державного контролю у сфері надання медичних послуг в нашій державі. Акцентовано увагу на проблемних моментах пов'язаних із: дієвістю державного реагування на звернення, зокрема скарги, громадян з питань медичного обслуговування; порядком організації та проведення перевірок, а також усунення виявлених за їх результатами недоліків; якістю перевірки відповідності суб'єктів надання медичних послуг під час здійснення ліцензійних процедур щодо них; ефективністю державного контролю щодо фінансового забезпечення сфери медичних послуг в Україні; запровадженням системи обов'язкового медичного страхування. Висловлено власне бачення щодо кроків, які необхідно здійснити для вирішення означених проблем.

У підрозділі 3.3 *«Зарубіжний досвід правового регулювання надання медичних послуг та можливості його використання в Україні»* наголошено на тому, що одним із чинників, який ускладнює процес якісного та дієвого вирішення проблем правового регулювання надання медичних послуг в Україні, є відсутність у нашої держави необхідного досвіду із реформування означеної галузі суспільного життя. Це обумовлює необхідність вивчення відповідного досвіду провідних зарубіжних країн з метою засвоєння і перейняття його позитивних аспектів та уникнення можливих проблем і хибних кроків на шляху реформування галузі надання медичних послуг.

У зв'язку із зазначеним, а також враховуючи курс України на інтеграцію до європейської спільноти, досліджено досвід врегулювання надання медичних послуг у провідних країнах Європи, а саме: Німеччині, Франції, Великобританії, Польщі. Окрема увага приділена досвіду врегулювання сфери надання медичних послуг у Норвегії, яка хоча й не входить до ЄС, втім тісно із ним співпрацює і є одним із лідерів серед країн Європи за рівнем життя населення. Визначені особливості організації та функціонування механізмів надання медичних послуг у вказаних країнах, розглянуто їх політико-правові та організаційні аспекти. Акцентовано увагу на наявних у них позитивних та проблемних моментах.

В ході проведеного дослідження сформульовані висновки щодо доцільності і меж використання вищезазначеного зарубіжного досвіду в Україні. Наголошено, що найбільш вірним буде звертатися до досвіду держав, які поєднують бюджетне та страхове фінансування надання медичних послуг. Такий підхід з одного боку забезпечить належний рівень означеного фінансування без надмірного навантаження на бюджет, а з іншого – надасть можливість громадянам із низьким рівнем доходів чи тим, які перебувають у скрутній життєвій ситуації, у встановлених законом випадках користуватися найбільш складними та дорогими медичними послугами за рахунок державного бюджету. Зауважується на необхідності розвитку управління досліджуваною сферою на засадах децентралізації, залишаючи за органами централізованого

управління лише найбільш важливі функції, пов'язані із: формуванням відповідної політики, виробленням напрямків і заходів з її реалізації; встановленням відповідних нормативів обслуговування; визначенням гарантій прав користувачів медичних послуг; регулюванням оплати праці медиків; контролем тощо.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні, а також в окресленні напрямків вдосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють правовідносини у досліджуваній сфері суспільних відносин. У результаті дослідження сформульовано низку нових теоретичних та практичних положень, основні з них такі:

1. Відзначено, що складність у визначенні поняття «медична послуга» безпосередньо пов'язана зі складністю поняття «послуги», яке є багатоаспектним і відображає особливості конкретної діяльності суб'єктів, які беруть на себе обов'язок щодо надання конкретних матеріальних чи нематеріальних благ, що повинно призвести до корисного ефекту. Встановлено, що медична послуга – це врегульований законом та (або) договором особливий різновид суспільної послуги, що може мати оплатний характер, яка надається спеціальним суб'єктом в особі медичного фахівця та спрямована на діагностику, профілактику захворювань, підтримання та покращення фізичного чи психічного здоров'я людини, внесення естетичних змін до її зовнішності.

2. Виокремлено такі історичні етапи становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні: перший етап (кінець IX ст. – до першої половини XVII ст.) – відбувається утвердження у суспільстві нових моральних принципів та перехід лікувальної справи під опіку християнства та церкви; другий етап (друга половина XVII ст., розпочинаючи з правління Петра I, який поклав початок реформам в медичній сфері – до 1917 р.). Пріоритетними у сфері медицини були такі питання: підготовка вітчизняних медичних кадрів; створення нормативно-правових актів, що регулюють сферу медицини; будівництво шпиталів, організація медичних шкіл і відкриття аптек; реорганізація органів державного управління медичними справами; третій етап (1917–1991 рр. – період існування СРСР). Відбувається активне становлення законодавства у сфері медицини, однак при цьому у ньому залишалась низка проблем; четвертий етап (з 1991 р. – по теперішній час). Однією із особливостей, що обумовлюють розвиток правового регулювання медичних послуг сьогодні є курс України на європейську інтеграцію, що обумовлює активне впровадження в нашій державі відповідних європейських стандартів, гармонізацію українського законодавства з правом Європейського Союзу, в якому зміцнення і захист здоров'я є найважливішою умовою для забезпечення благополуччя та гідного існування людини, а охорона здоров'я розглядається

як важливе суспільне завдання, що в свою чергу стає детермінантом для розробки ефективної нормативної бази, необхідної для реалізації права громадян на медичні послуги.

3. Доведено, що регулювання правовідносин у сфері надання медичних послуг поєднує імперативний та диспозитивний методи впливу. Якщо норми адміністративного права діють, коли йдеться про впорядкування взаємовідносин суб'єктів публічного управління із суб'єктами надання медичних послуг, то нормами цивільного права регулюються договірні відносини між пацієнтом та лікарем у разі укладання договору про надання медичних послуг. Констатовано, що у зв'язку з комплексністю правового регулювання надання медичних послуг не можна визнати правовідносини з надання медичних послуг як такі, що мають суто адміністративно-правовий характер. Втім, відзначено, що роль та місце адміністративного права у цій сфері найбільш яскраво виявляється тоді, коли мова йде про участь держави в організації, управлінні, фінансуванні системи надання медичних послуг, здійсненні нагляду і контролю.

4. З'ясовано, що механізм адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні – це сукупність засобів владно-правового впливу, які використовуються для врегулювання відносин управлінського характеру у сфері надання матеріальних або нематеріальних благ, пов'язаних із покращенням фізичного та (або) психічного здоров'я населення з метою забезпечення отримання ними якісного лікарського чи естетичного ефекту. Даний механізм є структурованим явищем, яке складається із низки відносно самостійних засобів правового регулювання, кожен із яких виконує власну роль задля досягнення загальної мети. Підкреслено, що механізм адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг є специфічним адміністративно-правовим комплексним утворенням, що поєднує інтереси суб'єктів адміністративного права з цінностями, які перебувають під захистом та загалом забезпечуються державою, і доводить процес публічного управління та надання медичних послуг до логічного результату.

5. Визначено, що суб'єктами, які визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні, є органи публічної влади загальної та спеціальної компетенції, що системно та систематично взаємодіють між собою з питань державного управління охороною здоров'я. Так, до органів загальної компетенції віднесено Президента України, Парламент та Уряд України. В свою чергу серед спеціально уповноважених органів названо саме ті, які безпосередньо здійснюють управлінський вплив на процедурні аспекти надання таких послуг, а саме: Міністерство охорони здоров'я України, Центр громадського здоров'я МОЗ України, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Підкреслено, що досить велика кількість суб'єктів державної влади, що так чи інакше приймають участь у формуванні досліджуваної політики, обумовлює необхідність налагодження між ними глибокої та результативної взаємодії з найбільш важливих питань надання медичного обслуговування населення для

того, щоб забезпечити єдність та послідовність означеної політики.

6. Обґрунтовано, що юридична відповідальність за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні, являє собою забезпечений силою державного впливу (аж до примусу) обов'язок особи, яка вчинила дане порушення, зазнати певних негативних наслідків (позбавлень, обмежень тощо), вид та міра, а також підстави, порядок і межі застосування яких визначаються законом. Завдяки відповідальності забезпечується превентивний, профілактичний, каральний, правовідновлювальний та правовиховний вплив на поведінку учасників правовідносин, що супроводжують надання медичних послуг. Відповідальність виступає важливим інструментом (засобом) підтримки режиму законності та встановленого правового порядку у досліджуваній сфері, забезпечення дисципліни учасників суспільних відносин. Відмічено, що специфіка відповідальності, як засобу державного правового впливу на поведінку суб'єктів, а саме її зв'язок із покладанням на осіб додаткових, обтяжуючих обов'язків, виконання яких не залежить від їх бажання, обумовлює необхідність суворої та чіткої законодавчої регламентації відповідальності, що є важливою гарантією захисту означених суб'єктів від безпідставного притягнення до юридичної відповідальності.

7. Виокремлено такі проблемні аспекти адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні: по-перше, відсутність належної системності у медичному законодавстві України. Для вирішення цієї проблеми обґрунтовано доцільність розробки єдиного кодифікованого акту, що є важливим кроком у напрямку вдосконалення правового регулювання сфери медичних послуг, адже він має комплексно і системно розвинути конституційні гарантії захисту життя та здоров'я людини; по-друге, низький рівень дієвості інституту юридичної відповідальності медичних працівників. Зокрема, наголошено на необхідності більше уваги приділити вдосконаленню регулювання адміністративної відповідальності за протизаконне здійснення народної медицини (цілительства); по-третє, недостатня ефективність та дієвість контролю у сфері надання медичних послуг. Обґрунтовано доцільність змістовного підходу до законодавчого врегулювання вимог щодо формування членського складу Ради громадського контролю за діяльністю уповноваженого органу з питань медичного обслуговування населення, форм та методів її діяльності.

8. Узагальнено, що найбільш пріоритетними кроками щодо вдосконалення контролю у сфері надання медичних послуг є такі: по-перше, необхідно вдосконалювати механізм державного реагування на звернення громадян до контролюючих органів із відповідними заявами, скаргами з питань медичного обслуговування; по-друге, доцільно створити незалежний контролюючий орган, який опікуватиметься питаннями перевірки якості надання медичних послуг. Важливо, щоб такий орган мав колективний характер і складався із представників як держави, так і громадськості; по-третє, запровадження продуманої системи обов'язкового медичного страхування, що

має суттєво підвищити ефективність контролю за якістю та законністю надання медичних послуг.

9. Відмічено, що для України найбільш вірним буде звертатися до досвіду держав, які поєднують бюджетне та страхове фінансування медичних послуг. Такий підхід з одного боку забезпечить належний рівень означеного фінансування без надмірного навантаження на бюджет, а з іншого – надасть можливість громадянам із низьким рівнем доходів чи тим, які перебувають у скрутній життєвій ситуації, у встановлених законом випадках користуватися найбільш складними та дорогими медичними послугами за рахунок державного бюджету. Щодо управління, то тут, вочевидь, слід йти шляхом децентралізації, залишаючи за органами централізованого управління лише найбільш важливі функції, пов'язані із: формуванням відповідної політики, виробленням напрямків і заходів її реалізації; встановленням відповідних нормативів обслуговування; визначенням гарантій прав користувачів медичних послуг; регулюванням оплати праці медиків; контролем.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Іванов А.О. Структура механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 6-2. Т. 2. С. 112–117.

2. Іванов А.О. Місце та роль адміністративного права у правовому регулюванні надання медичних послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2016. Вип. 6–2. Т. 3. С. 120–123.

3. Иванов А.А. Становление и развитие правового регулирования предоставления медицинских услуг в Украине (с 1917 года по настоящее время). *Право и Политика*. 2017. № 4. С. 77–82 (Киргизька Республіка).

4. Іванов А.О. До проблеми визначення поняття та ознак медичних послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. Вип. 43. Т. 4. С. 297–301.

5. Іванов А.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів, що визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні на національному рівні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 1(22). Т. 2. С. 294–298.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Іванов А.О. До проблеми визначення поняття механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні. *Актуальні питання правової теорії та юридичної практики: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 12–13 серп. 2016 р.)*. Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2016. С. 50–53.

7. Іванов А.О. Міністерство охорони здоров'я України, як суб'єкт

реалізації державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 27–28 січ. 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С. 91–94.

8. Іванов А.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів, що визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні на регіональному рівні. *Юридична наука: виклики і сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 8–9 черв. 2018 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 49–52.

АНОТАЦІЯ

Іванов А.О. Адміністративно-правові засади надання медичних послуг в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2020.

У дисертації наводиться теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правових засад надання медичних послуг в Україні та окресленні шляхів вдосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють правовідносини у цій сфері.

Визначено поняття та сутність медичних послуг. Проведено історико-правовий аналіз становлення та розвитку правового регулювання надання медичних послуг в Україні. З'ясовано місце та роль адміністративного права у правовому регулюванні надання медичних послуг в Україні. Охарактеризовано поняття та структуру механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні. Окреслено систему та адміністративно-правовий статус суб'єктів, що визначають правові засади державної політики у сфері надання медичних послуг в Україні. Встановлено сутність юридичної відповідальності за порушення законодавства, яким регулюється надання медичних послуг в Україні. Визначено проблеми та напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні. Опрацьовано шляхи удосконалення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про надання медичних послуг в Україні. Узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання надання медичних послуг та визначено можливості його використання в Україні.

Ключові слова: медичні послуги, правове регулювання, адміністративне право, механізм, адміністративно-правове регулювання, правовий статус, адміністративно-правовий статус, суб'єкт, органи державної влади, юридична відповідальність, адміністративні засади, державний контроль, законодавство, зарубіжний досвід.

АННОТАЦИЯ

Иванов А.А. Административно-правовые основы предоставления медицинских услуг в Украине. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2020.

В диссертации приводится теоретическое обобщение и новое решение научной задачи, которая заключается в определении сущности и особенностей административно-правовых основ предоставления медицинских услуг в Украине, а также в определении путей совершенствования административного законодательства, нормы которого регулируют правоотношения в этой сфере.

Определены понятие и сущность медицинских услуг. Осуществлен историко-правовой анализ становления и развития правового регулирования предоставления медицинских услуг в Украине. Выявлены место и роль административного права в правовом регулировании оказания медицинских услуг в Украине. Охарактеризованы понятие и структура механизма административно-правового регулирования предоставления медицинских услуг в Украине. Определена система и административно-правовой статус субъектов, определяющих правовые основы государственной политики в сфере предоставления медицинских услуг в Украине. Установлена сущность юридической ответственности за нарушение законодательства, которым регулируется предоставление медицинских услуг в Украине. Определены проблемы и направления совершенствования административно-правового регулирования предоставления медицинских услуг в Украине. Проработаны пути усовершенствования государственного контроля за соблюдением требований законодательства о предоставлении медицинских услуг в Украине. Обобщен зарубежный опыт правового регулирования предоставления медицинских услуг и определены возможности его использования в Украине.

Ключевые слова: медицинские услуги, правовое регулирование, административное право, механизм, административно-правовое регулирование, правовой статус, административно-правовой статус, субъект, органы государственной власти, юридическая ответственность, административные основы, государственный контроль, законодательство, зарубежный опыт.

SUMMARY

Ivanov A.O. Administrative and Legal Principles of Providing Medical services in Ukraine. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Informational Law». – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2020.

The author of the dissertation has provided theoretical generalization and a new solution to the scientific problem, which consists in determining the nature and

special features of administrative and legal principles of providing medical services in Ukraine; and has outlined the ways for improving administrative legislation, the norms of which regulate legal relations in this area.

The concept and essence of medical services have been defined. Historical and legal analysis of the formation and development of legal regulation of providing medical services in Ukraine has been carried out. The place and role of administrative law within legal regulation of providing medical services in Ukraine has been clarified. The concept and structure of the mechanism of administrative and legal regulation of providing medical services in Ukraine have been characterized. The author has specified the system, administrative and legal status of the subjects defining the legal principles of the state policy in the sphere of providing medical services in Ukraine. The essence of legal liability for violating legislation regulating the provision of medical services in Ukraine has been established. The problems and directions for improving administrative and legal regulation of providing medical services in Ukraine have been determined. The author has worked out the ways of improving the state control over the compliance with the requirements of the legislation on the provision of medical services in Ukraine. International experience of legal regulation of providing medical services has been generalized; and possibilities for its application in Ukraine have been determined.

Key words: medical services, legal regulation, administrative law, mechanism, administrative and legal regulation, legal status, administrative and legal status, subject, state authorities, legal liability, administrative principles, state control, legislation, international experience.